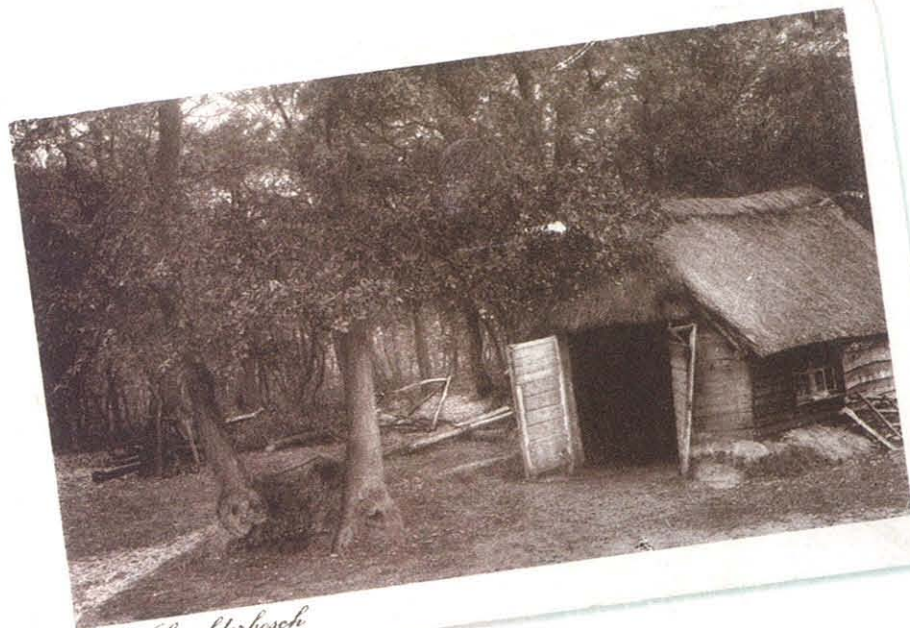

Gemeenschappelijk belang als basis voor betaalbaar bosbeheer

Casper de Groot

Malebossen zijn in de 13e eeuw in Nederland ontstaan als gevolg van de grote druk (houtkap en overbegrazing) die er door de sterke bevolkingsgroei op bossen werd uitgeoefend. Door zich te verenigen in malegenootschappen reguleerden lokale gemeenschappen het gezamenlijk gebruik van het bos. Uit onderzoek van Probos blijkt nu dat herinvoering van malegenootschappen in een nieuwe stijl zeer goed mogelijk is.

In 't Speulderbosch

Het Speulderbos: één van de voormalige Veluwe malebossen

Bron: Staatsbosbeheer

Een malegenootschap werd geleid door een bestuur met gedeputeerden onder leiding van één of meerdere holrichters. Alleen de leden van het genootschap (geërfden) mochten, onder voorwaarden, gebruik maken van het bos (vruchtgebruik) en hadden medezeggenschap over het beheer. Daartegenover stond ook een aantal plichten, zoals het leveren van een (financiële) bijdrage in het beheer. In de loop van de 19e eeuw hielden de malegenootschappen op te bestaan.

Herinvoering goed mogelijk

In 2011 heeft Probos onderzocht óf en in welke vorm het malebossenconcept past in de huidige maatschappij en het huidige bosbeheer. De studie laat zien dat herinvoering van malegenootschappen in een nieuwe stijl zeer goed mogelijk is. Door introductie van het concept wordt niet alleen een mogelijk alternatieve (aanvullende) financieringsbron voor de aanleg en/of het beheer van bos gecreëerd, maar wordt ook een historische organisatievorm nieuw leven ingeblazen. De kracht van het concept zit in het gevoel van (enige mate van)

medezeggenschap en verantwoordelijkheid, dat wordt verkregen door geërfde te worden en in het creëren van een koppeling tussen persoonlijk belang of vruchtgebruik en het gemeenschappelijke belang (duurzame instandhouding). De verwachting is dat de geërfden niet alleen in financiële, maar ook in fysieke zin een bijdrage aan het bos willen leveren, bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk te doen of door als ambassadeur op te treden. Er kan naast geld dus ook menskracht worden gegenereerd.

De kracht van het concept zit in het gevoel van medezeggenschap en verantwoordelijkheid en in de koppeling tussen persoonlijk en gemeenschappelijk belang

Uitnodiging nieuw malegenootschap

Nu is het moment aangebroken het concept op een locatie in Nederland daadwerkelijk toe te passen. Probos wil geïnteres-

C. de Groot MSc. is adviseur bosbeheer bij Stichting Probos

seerde boseigenaren en bosbeheerders daarom uitnodigen zich aan te melden om samen met Probos en InnovatieNetwerk als eerste in Nederland een nieuw malegenootschap te beginnen. Om u alvast een idee te geven waar een potentiële locatie aan moet voldoen, zijn hiernaast enkele randvoorwaarden weergegeven:

Project Probos en InnovatieNetwerk

Een gezonde financieringsbasis is onontbeerlijk voor duurzaam bosbeheer. Daarom werkt Stichting Probos al jaren aan (innovatieve) projecten om daar aan bij te dragen. De huidige tijd, met bezuinigingen op aanleg en beheer van bos en natuur, illustreert het belang hiervan nog eens extra duidelijk. Ook InnovatieNetwerk heeft dit gesignaleerd en werkt daarom al langere tijd aan nieuwe vormen van eigendom en financiering van bos, natuur en landschap. Eén van de projecten die Probos in dit kader en in opdracht van het InnovatieNetwerk uitvoert, is het (her)introduceren van het eeuwenoude concept van malebossen binnen het huidige bosbeheer in Nederland.

Heeft u interesse of wilt u meer weten over het malebossenconcept neemt u dan contact op met Stichting Probos:
Casper de Groot, tel: 0317-466558,
e-mail: casper.degroot@probos.nl
of Jan Oldenburger, tel: 0317-466574,
e-mail: jan.oldenburger@probos.nl

Meer informatie kunt u ook vinden op www.probos.nl en www.innovatienetwerk.org.

1. De eigenaar/beheerder van het bos is enthousiast en wil graag kijken of het mogelijk is een malegenootschap voor zijn bos te starten.
2. Er zijn voldoende potentiële 'geërfd' in de directe omgeving van het bosgebied aanwezig. Dit kunnen zowel bedrijven als particulieren zijn.
3. De eigenaar/beheerder is bereid om de geërfd specifieke rechten te geven, bijvoorbeeld ten aanzien van vruchtgebruik of medezeggenschap.
4. Het bos kent diversiteit in leeftijd en boomsoorten (aantrekkelijk bosbeeld) en biedt voldoende 'producten' die aan geërfd kunnen worden aangeboden in ruil voor hun deelname in het malebos. Dit kunnen 'producten' zijn in de vorm van vruchtgebruik (bijv. haardhout en kerstgroen) en dienstverlening (excursies, evenementen, speelbos, medezeggenschap etc.).
5. Het bos is opengesteld of openstelling voor de deelnemers van het malegenootschap behoort tot de mogelijkheden.

Wanneer er een geschikte locatie gevonden wordt om ervaring mee op te doen, kan het malebosconcept op basis daarvan verder worden uitgewerkt. Het zou mooi zijn als dat in de toekomst op grotere schaal geïntroduceerd kan worden als alternatieve inkomstenbron voor particulier bos in Nederland.